

Změna Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA)

Obecné zásady pro hodnocení dopadů regulace (RIA), schválené usnesením vlády ze dne 14. prosince 2011 č. 922 a změněné usnesením vlády ze dne 8. ledna 2014 č. 26, usnesením vlády ze dne 3. února 2016 č. 76, usnesením vlády ze dne 11. ledna 2023 č. 22 a usnesením vlády ze dne 2023 č. ..., se mění takto:

1. V Úvodu části 1. Předmět úpravy bodě 1.1 se na konci textu doplňují slova „a přezkumu účinnosti regulace (dále jen „ex post RIA“)“.
2. V Úvodu části 1. Předmět úpravy bodě 1.2 písm. a) se za slovo „RIA“ vkládají slova „a ex post RIA“ a slova „části I“ se nahrazují slovy „částech I a II“.
3. V Úvodu části 1. Předmět úpravy bodě 1.2 písm. b) se za slovo „RIA“ vkládají slova „a ex post RIA“ a text „II“ se nahrazuje textem „III“.
4. V Úvodu části 2. Působnost Obecných zásad se na konci textu bodu 2.1 doplňují slova „a také na ex post RIA“.
5. Na konci názvu kapitoly I se doplňuje text „**RIA**“.
6. V kapitole I části 5. Rozhodování o provedení RIA se bod 5.3 zrušuje.
Dosavadní body 5.4 až 5.8 se označují jako body 5.3 až 5.7.
7. V kapitole I části 5. Rozhodování o provedení RIA bodě 5.3 se slova „právního předpisu“ nahrazují slovy „návrhu zákona nebo nařízení vlády“ a část věty za středníkem včetně středníku se zrušuje.
8. V kapitole I části 5. Rozhodování o provedení RIA bodě 5.4 se text „e)“ nahrazuje textem „f)“.
9. V kapitole I části 5. Rozhodování o provedení RIA se bod 5.5 zrušuje.
Dosavadní body 5.6 a 5.7 se označují jako body 5.5 a 5.6.
10. V kapitole I části 5. Rozhodování o provedení RIA bodě 5.5 se slovo „vždy“ nahrazuje slovy „u návrhů zákonů a nařízení vlády“.
11. V kapitole I části 5. Rozhodování o provedení RIA bodě 5.6 se slova „nebo v případě návrhu vyhlášky v dopise, jímž návrh předkládá k projednání v pracovních komisích Legislativní rady vlády“ zrušují.

12. V kapitole I části 5. Rozhodování o provedení RIA se za bod 5.6 vkládají nové body 5.7 až 5.9, které znějí:

„5.7 V případě návrhu vyhlášky se RIA zpracovává na základě rozhodnutí předkladatele nebo předsedy Legislativní rady vlády po konzultaci s předkladatelem.

5.8 Předkladatel zasílá předsedovi Legislativní rady vlády souhrn návrhů vyhlášek pro příslušný kalendářní rok s vyznačením provedení nebo neprovedení RIA, a to v termínu stanoveném předsedou Legislativní rady vlády.

5.9 Předseda Legislativní rady vlády může zpracování RIA u návrhu vyhlášky uložit po konzultaci s předkladatelem i dodatečně.“

13. V kapitole I části 8 Institucionální zajištění provádění a posuzování kvality RIA bod 8.3 zní:

„8.3 Úřad vlády koordinuje a metodicky řídí proces RIA prostřednictvím příslušného organizačního útvaru (dále jen „útvár RIA“). Metodickou pomoc a konzultace zpracovatelům RIA v průběhu zpracovávání RIA poskytuje útvár RIA spolu s dalšími analyticko-legislativními útvary Úřadu vlády.“

14. Za kapitolu I se vkládá nová kapitola II, která včetně nadpisu zní:

„II. PROCESNÍ PRAVIDLA EX POST RIA

Přezkum účinnosti regulace je součástí celého procesu hodnocení dopadů regulace a je prováděn orgány státní správy po celou dobu účinnosti právního předpisu. Orgány státní správy zpracovávají ex post RIA svými analytickými a věcnými útvary, do jejichž působnosti patří upravované vztahy.

Předkladatelé právního předpisu sledují působení daného předpisu, sbírají a vyhodnocují informace o jeho fungování v praxi, zajišťují provádění ex post RIA a odpovídají za její zpracování.

Útvár RIA koordinuje a metodicky řídí proces ex post RIA a ve spolupráci s dalšími analyticko-legislativními útvary Úřadu vlády poskytuje metodickou pomoc a konzultace zpracovatelům ex post RIA.

1. Stanovení přezkumu

1.1. Přezkum je stanoven v závěrečné zprávě RIA, ve které zpracovatel uvede přesný časový horizont a základní indikátory, na jejichž základě se bude právní předpis vyhodnocovat. Termín pro zpracování začíná dnem nabytí účinnosti právního předpisu.

1.2. V případě, že závěrečná zpráva RIA neobsahuje konkrétní termín přezkumu (viz bod 1.1), je zpracovatel povinen přezkum zpracovat do 5 let ode dne nabytí účinnosti právního předpisu.

1.3. V případě že, závěrečná zpráva RIA nebyla zpracována, je zpracování přezkumu na zvážení předkladatele.

2. Příprava a sběr dat

2.1 Před provedením přezkumu je nutné porovnat konečnou podobu právního předpisu oproti stavu hodnocenému v závěrečné zprávě RIA. Je nutné reflektovat změny, které jsou pro přezkum podstatné.

2.2 Předkladatel se snaží co nejvíce využívat stávající zdroje dat, jsou-li dostupná.. Podstatnou roli hrají rovněž konzultace s dotčenými subjekty, které jsou povinnou součástí RIA, přičemž není obligatorně stanovena jejich délka a forma, kterou předkladatel určí na základě principu proporcionality.

3. Zpracování

3.1 Předmětem přezkumu jsou zákony a nařízení vlády, které mají zpracovanou závěrečnou zprávu RIA, a pokud se tak rozhodne předkladatel, i zákony a nařízení vlády bez závěrečné zprávy RIA.

3.2 Zpracování přezkumu u vyhlášek, které závěrečnou zprávu RIA mají, je na zvážení předkladatele. Jejich vyhodnocení lze spojit s přezkumem souvisejícího zákona.

3.3 Tematicky související přezkumy právních předpisů, které upravují obdobnou oblast, případně mají společné výchozí problémy nebo i cíle, lze spojit do jednoho sdruženého přezkumu. Termín provedení sdruženého přezkumu je na zvážení předkladatele. V případech, kdy je u jednotlivých právních předpisů dána gesce více předkladatelů, probíhá sdružený přezkum ve spolupráci těchto předkladatelů.

3.4 Výsledek přezkumu je zpracován do šablony zprávy z přezkumu účinnosti regulace (dále jen „zpráva z přezkumu“), která je součástí Obecných zásad (příloha č. 4 Obecných zásad). Zpráva z přezkumu by měla respektovat princip proporcionality. V případě, že je součástí přezkumu i oblast regulovaných povolání, měla by zpráva z přezkumu také zohledňovat zásadu přiměřenosti¹.

3.5 Dojde-li předkladatel na základě přezkumu k závěru, že právní předpis má být změněn a k příslušné novele právního předpisu bude zpracována závěrečná zpráva RIA, jejíž součástí bude i vyhodnocení účinnosti příslušné regulace, nebude zpráva z přezkumu zpracována v plném rozsahu. V takovém případě bude zpráva z přezkumu účinnosti regulace obsahovat pouze základní údaje společně s odkazem na návrh právního předpisu a k němu zpracovanou závěrečnou zprávu RIA. Obdobně se postupuje, pokud předkladatel předpokládá, že do 2 let ode dne uplynutí termínu přezkumu (body 1.1 a 1.2) předloží do připomínkového řízení návrh právního předpisu, jehož se zpráva z přezkumu týká, se zpracovanou závěrečnou zprávou RIA.

4. Výhled přezkumů regulace

4.1 Předseda Legislativní rady vlády zašle zpracovatelům seznam plánovaných přezkumů, včetně sdružených, pro následující kalendářní rok. V případě potřeby mohou zpracovatelé seznam doplnit.

4.2 Seznam slouží jako podklad pro výhled přezkumu účinnosti regulace (dále jen „výhled ex post RIA“). Součástí výhledu ex post RIA je u každého přezkumu informace, že se ukládá

¹ U právních předpisů podle § 1 odst. 2 a 3 nařízení vlády č. 306/2020 Sb., o předávání údajů nezbytných k plnění informační povinnosti o regulovaných povoláních, je součástí přezkumu i posouzení, zda je předpis stále odůvodněn cíli veřejného zájmu v rozsahu podle § 4 nařízení vlády a zda je předpis přiměřený k dosažení sledovaného cíle v rozsahu podle § 5 nařízení vlády.

projednání v pracovní komisi či nikoliv.

4.3 Předseda Legislativní rady vlády rozhoduje o zařazení přezkumů na projednání pracovní komise na základě doporučení pracovní komise a také schvaluje výhled ex post RIA pro příslušný kalendářní rok.

4.4 Výhled ex post RIA je zveřejněn na webových stránkách <https://ria.vlada.cz>.

5. Posouzení přezkumu

5.1 Je-li přezkum zařazen ve výhledu ex post RIA na projednání pracovní komise:

a) zprávu z přezkumu předkladatel zašle k posouzení předsedovi Legislativní rady vlády, a to nejpozději do 3 měsíců od uplynutí termínu přezkumu;

b) přezkum posuzuje pracovní komise, která je k hodnocení kvality provedených přezkumů a provádění konzultací k přezkumům v průběhu jejich zpracování oprávněna podle čl. 5 odst. 1 písm. d) Statutu Legislativní rady vlády; pracovní komise se nevyjadřuje k závěrům obsažených ve zprávě z přezkumu;

c) na základě konzultace s předkladatelem zpracuje pracovní komise ve spolupráci s útvarem RIA do 30 dnů od předložení zprávy z přezkumu stručné stanovisko pro předkladatele;

d) zprávu z přezkumu spolu se stanoviskem pracovní komise zveřejní útvary RIA po konzultaci s předkladatelem na svých webových stránkách <https://ria.vlada.cz>.

5.2 Není-li přezkum zařazen ve výhledu ex post RIA na projednání pracovní komise:

a) zprávu z přezkumu předkladatel zašle na vědomí předsedovi Legislativní rady vlády, a to nejpozději do 3 měsíců od uplynutí termínu přezkumu;

b) zprávu z přezkumu zveřejní útvary RIA na svých webových stránkách <https://ria.vlada.cz>.

5.3 Zpracovatel přezkumu informuje předsedu Legislativní rady vlády o podstatné změně týkající se předložení přezkumu či spojení několika přezkumů do jednoho. Informace obsahuje zdůvodnění zamýšlené změny (např. prodlevy či spojení přezkumů do sdruženého přezkumu). Předseda Legislativní rady vlády schvaluje všechny podstatné změny týkající se přezkumů.

6. Koordinace a evaluace ex post RIA

6.1 Útvary RIA koordinuje, eviduje a metodicky řídí proces ex post RIA a poskytuje ve spolupráci s dalšími analyticko-legislativními útvary Úřadu vlády zpracovatelům přezkumů metodickou pomoc a konzultace.

6.2 Útvary RIA vede evidenci plánovaných i uskutečněných přezkumů.

6.3 Útvary RIA provádí pravidelnou evaluaci procesu přezkumu účinnosti regulace a případně navrhuje jeho změny.“.

Dosavadní kapitola II se označuje jako kapitola III.

15. V kapitole III části B bodě 4 Stanovení pořadí variant a výběr nejvhodnějšího řešení se věta „Předkladatel také zhodnotí současný stav a dopady navrhovaného řešení ve vztahu k ochraně soukromí a osobních údajů.“ nahrazuje větami „Předkladatel také zhodnotí současný stav a dopady navrhovaného řešení na ochranu osobních údajů, které podle čl. 35 odst. 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 zahrne účel

zpracování osobních údajů a návaznost upravovaného zpracování na jiná, již existující nebo souběžně připravovaná zpracování, systematický popis zamýšlených operací a jejich posouzení z hlediska nezbytnosti a přiměřenosti ve vztahu k popsánému účelu, vymezení a posouzení rizik pro oprávnění a svobody subjektů údajů a opatření k jejich snížení, včetně záruk, bezpečnostních opatření a mechanismů k zajištění ochrany osobních údajů a k doložení souladu s ochranou osobních údajů, s přihlédnutím k oprávněním dotčených osob, zejména subjektů údajů, výslovné posouzení navrhovaných úprav práv subjektů údajů, nebo konstatování, který předpis tato práva upravuje, a vymezení jiných přímých zásahů do soukromí dotčených osob navozených navrhovanou úpravou a opatření k jejich snížení nebo kompenzaci.“

Poznámka pod čarou č. 11 zní:

„¹¹ <https://www.uoou.cz/navod-k-posouzeni-vlivu-na-ochranu-osobnich-udaju-u-navrhu-pravnich-predpisu-dpia/ds-5344>.”.

16. V kapitole III části B bodě 6 Přezkum účinnosti regulace se na začátek textu vkládá věta „Přezkum účinnosti regulace je nedílnou součástí RIA.“.
17. V kapitole III části B bodě 6 Přezkum účinnosti regulace se za slova „v souladu s § 22“ vkládá text „a § 24“.
18. V kapitole III části B bodě 6 Přezkum účinnosti regulace se slova „Při přezkumu předkladatel hodnotí zejména:
 - a) existenci problému, kvůli kterému byl právní předpis vytvořen,
 - b) splnění cílů stanovených právním předpisem,
 - c) soulad skutečných dopadů právního předpisu s předpokládanými dopady,
 - d) výskyt neočekávaných dopadů.“

nahrazují slovy

„Předkladatel je povinen stanovit základní kritéria přezkumu, zejména:

- a) konkrétní termín provedení přezkumu,
- b) konkrétní indikátory přezkumu.

Kritéria jsou stanovena na základě povahy zkoumané problematiky. Při přezkumu předkladatel hodnotí zejména původně řešený věcný problém a stanovené cíle, skutečné náklady a přínosy včetně nezamýšlených důsledků zvoleného řešení.“.

19. V kapitole III se za část C vkládá část D, která včetně nadpisu zní:

„D. ZPRÁVA Z PŘEZKUMU ÚČINNOSTI REGULACE

Výstupem z přezkumu účinnosti regulace je zpráva z přezkumu. Zpráva z přezkumu má standardizovaný formát a je stručným a přehledným shrnutím všech relevantních podkladů. Při zpracování zprávy z přezkumu je nutné respektovat princip proporcionality. Výsledkem přezkumu je pak jasně formulovaný závěr, který stanoví další kroky v souvislosti s účinností zkoumaného právního předpisu.

1. Základní údaje

Uvedení základních údajů, které slouží k jednoznačné identifikaci zkoumaného právního předpisu / předpisů:

- a) název,
- b) předkladatel,
- c) čj. OVA – určení materiálu prostřednictvím čísla, které mu bylo přiděleno pro projednání vládou (pokud číslo nemá, neuvede se),
- d) údaj o nabytí účinnosti právního předpisu,
- e) údaj o tom, zda právní úprava zcela nebo částečně souvisí se členstvím České republiky v Evropské unii.

2. Vazba na další dokumenty

Zkoumaný právní předpis může mít podstatnou vazbu na další dokumenty (koncepční či strategické) a také související právní předpisy. Pokud tomu tak je, uvede se stručný přehled těchto dokumentů a popis jejich vazby a důležitých souvislostí.

3. Přehled změn

Po ukončení legislativního procesu každého právního předpisu je nutné porovnat konečnou verzi s verzí schválenou vládou a rozdíly stručně popsat, a to v adekvátním rozsahu a důležitosti pro přezkum a také logické souvislosti s dalšími částmi. Uvedou se pouze ty změny a faktory, které měly podstatný vliv na posuzovaný právní předpis.

Může se např. jednat o změny:

- a) regulace
 - podstatné změny právního předpisu, které vyplynuly z celého legislativního procesu (např. přijaté pozměňovací návrhy v Parlamentu České republiky),
 - významné následné novely přezkoumávaného právního předpisu (novely nevázané na přezkum účinnosti – např. nezbytné transpozice, novely předkládané jiným resortem v návaznosti na úpravu v jeho působnosti),
 - změny souvisejících právních předpisů, které jsou systematicky provázané (upravují stejnou oblast, sledují stejné cíle nebo je naopak vyvažují),
- b) kontextu
 - ekonomické (např. tržní ceny, fáze ekonomického cyklu),
 - sociální (např. míra nezaměstnanosti, vzdělanostní struktura obyvatelstva),
 - demografické (např. zvýšení porodnosti, prodloužení věku dožití),
 - technologické (nové výrobky a služby, způsoby komunikace),

- změny politické reprezentace (odlišné priority, změna cílů), aj.

4. Cíle

Je zapotřebí stručně popsat původní věcný problém, který byl právním předpisem řešen. Zároveň by zde měly být popsány původně stanovené cíle.

Následně je nutné pečlivě zhodnotit reálné naplnění těchto cílů a stanovit, zda jsou stále relevantní pro další funkčnost právního předpisu, případně jaké faktory měly vliv na jejich nenaplnění (viz bod 3). Tato část by měla jasně ukázat, zda se stanovených cílů podařilo dosáhnout.

5. Dopady

Je třeba uvést, kde je to možné, jasné zhodnocení skutečných nákladů a přínosů právního předpisu v kvalitativní a kvantitativní rovině a nezamýšlené důsledky právního předpisu:

- a) náklady a přínosy – strukturovaný přehled jejich původních odhadů oproti skutečným, (pro účely vyhodnocení nákladů a přínosů lze využít jak kvalitativní, tak kvantitativní analýzu),
- b) nezamýšlené důsledky – vysvětlení vzniku nezamýšlených důsledků a rozdílů v předpokládaných přínosech a nákladech, buď s odkazem na konkrétní změnu v bodu 3, nebo s konkrétním poučením pro budoucí zkvalitnění závěrečné zprávy RIA (např. jaké faktory se projeví, proč nebyly předvídané, které aspekty, popř. dotčené subjekty byly opomenuty, které odhady byly podhodnoceny či nadhodnoceny apod.).

Tato část patří k hlavním výstupům z přezkumu. Zde by měly být přesně a srozumitelně shrnuty náklady a přínosy, které jsou s fungováním právního předpisu v praxi spojeny.

6. Závěr

Jedná se o stěžejní část, ze které by mělo jasně vyplývat, zda daný právní předpis splnil své cíle. Shrnuje kroky a návrhy, jak s právním předpisem nakládat dále.

Závěr by měl odpovídat zjištěním z celého přezkumu a tedy obsahovat:

- a) jednoznačné vyjádření, zda právní předpis zachovat / změnit / zrušit,
- b) návrh na možné zlepšení regulace v podobě neregulatorních opatření (možnosti zefektivnění, snížení administrativní zátěže, změny v oblasti vynucování apod.);
- c) návrh případného dalšího přezkumu s uvedením termínu a indikátorů.

7. Zdroje

Přezkum je založen na vyhodnocení relevantních dat a zkušeností z praxe. Na závěr je tedy nutné uvést zdroje dat a přehled materiálů, které byly pro přezkum využity. Dále je zapotřebí stručně uvést přehled a obsah konzultací s dotčenými subjekty.“

20. Za přílohu č. 3 se doplňuje příloha č. 4, která včetně nadpisu zní:

„Příloha č. 4

ZPRÁVA Z PŘEZKUMU ÚČINNOSTI REGULACE

1. Základní údaje			
název zadejte název právního předpisu			
předkladatel klikněte a vyberte ze seznamu	čj. OVA zadejte čj. OVA	účinnost od zadejte datum	Vztah k EU
2. Vazba na další dokumenty			
Stručně popište vazby na související strategické a koncepční materiály a právní předpisy.			
3. Přehled změn			
Popište změny regulace v dalším legislativním procesu i následné novely zkoumaného právního předpisu. Dále popište změny souvisejících právních předpisů a kontextové změny (ekonomické, sociální, politické, demografické atd.), které jsou pro přezkum relevantní.			
4. Cíle			
Stručně popište problém, který zkoumaná regulace řešila, jaké byly původní cíle regulace podle závěrečné zprávy RIA, zda došlo k jejich naplnění, případně do jaké míry.			
5. Dopady			
Popište původní odhady nákladů a přínosů a jejich skutečnou výši. Uveďte nezamýšlené důsledky zkoumané právní úpravy a případná budoucí rizika.			
6. Závěr			
Zformulujte prosím jednoznačný výsledek přezkumu, tedy zda se předpis osvědčil v praxi a zda je třeba jej zachovat, změnit či zrušit. Je-li to opodstatněné, uveďte návrh na zefektivnění předpisu. S ohledem na závěr uveďte případný další přezkum včetně uvedení termínu a indikátorů).			
7. Zdroje			
Uveďte stručně zdroje dat a přehled materiálů, které byly pro přezkum využity, a dále přehled a obsah konzultací s dotčenými subjekty.			